

Izhaja vsak petek.

Uredništvo:
Kopitarjeva ulica šte. 6.

GLASNIK

Naročnina znaša:

celoletna K 4.—
pololetna „ 2.—
četrletna „ 1.—
Posamezna šte. „ 0'10

AVSTRIJSKE KRŠČANSKE TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE.

Št. 27.

V Ljubljani, dne 3. julija 1914.

Leto VII.

Mučenika.

Proč s Srbijo! Proč s kraljem Petrom! Na Belgrad! Liki razjarjeno viharo morje so bučali navedeni ogorčeni klici te dni v kraljevskem Zagrebu. Razljučeni Hrvatje so namreč ogorčeno demonstrirali, ker je v nedeljo, dne 28. julija, v Sarajevu zločinska srbska roka ustrelila avstrijskega prestolonaslednika nadvojvodo Franca Ferdinanda d'Este in njegovo zvesto ženo, vojvodinjo Hohenberg, rojeno grofico Chotek, ki jo je rajni prestolonaslednik Franc Ferdinand poročil iz čiste ljubezni. Prav imajo Hrvatje, da so razljučeni radi strašnega zločina v Sarajevu, kjer so kroglice usmrtili šele 50letnega avstrijskega prestolonaslednika in njegovo ljubljeno ženo, dasi se ne more kar tako tebi nič meni trditi, da so ravno Srbi sami povzročili strašen sarajevski nedeljski zločin. Mi nismo nikdar sledili tistim vsesrbskim sanjačem, ki žal zastrupljajo tudi slovensko mladino s svojimi sanjavimi puhlicami, za katerimi se pa skriva najopasnejše, najbrezbožnejše svobodomiselnost, tisto svobodomiselnost, ki besno sovraži našo čistiljivo, starodavno habsburško vladarsko hišo zato, ker je katoliška in dela že stoletja na to, da bi propadla starodavna država katoliških Habsburžanov.

Takoj ko so se peklenske svobodomiselnosti v 18. stoletju združile v svojih frimasonskih ložah v boj proti oltarju in proti prestolu, so že sklenili, da morajo pred vsem katoliške vladarske rodbine odstraniti ali pa vsaj njih ugled znižati. Svobodomiselnost frimasonov je drhtela po krvi duhovnikov in katol. vladarjev. Njeno geslo je bilo in je še: Na črevesu zadnjega katoliškega duhovnika obesiti zadnjega kralja! Ob francoski prekuciji je poročila kraljevska kri francosko zemljo. Obglavila je svobodomiselnost franc. svojat francoskega kralja Ljudevita XVII. in njegovo ženo, hčerko rajne avstrijske cesarice Marije Terezije.

Na razpad in propad države Habsburžanov je pa frimasonstvo smoteno delovalo že pred in po francoski revoluciji. Frimasonom se je s svojo hinavščino in priliznostjo posrečilo, da so po svojih tripičnih bratih, na čelu jim kancler Kavnic, pregovorili blagega za vse dobro vnetega cesarja Jožefa II., da je uvedel v monarhiji nemški centralizem. Računali so dobro, ker so zna-

li, da mora ponemčevanje, če tudi ne takoj, pa tekom let dovesti do narodnih bojev, ki bodo državo katoliških Habsburžanov slabili. Še danes frimasonsko svobodomiselnost podpihuje boje narodov in skrbno gleda, da prepreči ponovno izraženo željo našega čistiljivega cesarja Franca Jožefa I., da bi se dosegel mir med narodi čistiljive naše starodavne monarhije. Nemce in Mažare hujska v prvi vrsti pod geslom nadvlade proti nemškimi in proti nemadžarskim narodom v boj in te narode zopet proti Nemcem in Mažarom isto svobodomiselnost. Sedanje mizerije in narodnih bojev so krivi svobodomiselnosti, ki v te boje namenoma, do najhujše strasti hujskajo.

Svobodomiselnosti so krivi, da je bil v Mehiki ustreljen brat našega presvitlega vladarja, mehikanski cesar Maksimilijan, Njegov emisar francoski cesar Napoleon III. ga je zvalil tja, potem pa reveža pustil samega. Svobodomiselnosti vstajski Mehikanci so katoliškega Habsburžana vjeli in ustrelili. Frimasonski bestiji se je zopet zahotelo po krvi katoliške habsburške dinastije. Zato so ga izvalili v Mehiko! Zato so ga pustili ustreliti. Svobodomiselnost frimasonov svojat je v svojih skrivnih kotih rajala veselja in slavlila umor, ker se je prelila kri katoliškega Habsburžana.

In umor rajne cesarice Elizabete v Genevi, ženska, ki se je skrivala pred svetom, odkar je žalostne smrti umrl v Mayerlingu njen preljubljeni cesarjevič Rudolf? Ej, tudi takrat je časopisje, svobodomiselnost ne, zatrjevalo, da so za morilec anarhistom bile skrite tiste tajne svobodomiselnosti, ki ljubijo v svojih posvetovalnicah temo, kadar kujejo svoje načrte proti katoliški Avstriji in proti katoliški vladarski rodbini Habsburžanov.

Tudi zdaj ob nedeljskem peklenskem sarajevskem zločinu že piše časopisje, da so umor naročili in pustili izvesti svobodomiselnosti frimasoni. Umrili so prestolonaslednika in njegovo do smrti mu zvesto ženo Slovanko, Čehinjo, Srbi, ampak sedanjo takozvano velikosrbsko propagando, v katero so za-telebani do kosti in mozga tudi slovenski svobodomiselnosti, pa naj se že »Narodovci« ali »Danovci« nazivajo, vodijo svobodomiselnosti frimasonov organizacije in velikosrbsko propagando znači pečat svobodomiselnosti, zato se moramo tembolj proti njej boriti slovenski katoličani in v prvi vrsti katoliško slovensko delavstvo, ker se žalibog zariva

tudi v srce nekaterih slovenskih dobrih a naivnih mehkih sentimentalnih dušicah, ki bi najrajši poljubljali tla, na katera stopi kak srbski veleizdajalec in morilni prelivalec kraljevske krvi. Upamo, da bo sarajevski zločin vsaj nekatere naše zapeljane ljudi, ki preradi vsesrbska lista »Dan« in »Narod« čitajo, zmodril.

Ne dolžimo srbskega naroda, da je povzročil smrt rajnega nadvojvode in njegove plemenite žene, ker zakrivilo je umor mednarodno frimasonsko svobodomiselnost. Rajni prestolonaslednik je bil namreč odločen, vnet katoličan, ki svojega globokega verskega prepričanja ni nikdar skrival. Njegova žena, ki jo je iz čiste ljubezni poročil, je bila tudi odločna, prepričana katoličanka. Kako globokoveren da je bil rajnik, nam dokazuje tudi sledeči članek dun. lista »Reichpost«, ki poroča iz avtentičnega vira naslednje podrobnosti iz zadnjih dni nadvojvodovega življenja v Konopištu: Nadvojvoda prestolonaslednik Franc Ferdinand ni le živel kot pravi katoličan, marveč je tudi umrl kot tak. Bilo je na Srca Jezusovega petek, 19. junija, torej tik pred odpotovanjem v Bosno, ko je s celo svojo družino in vsemi dvornimi uslužbenci v Konopištu prejel sv. zakramente med sv. mašo ob 8. uri zjutraj; navadno je nadvojvoda po starem katoliškem običaju prejemal sv. zakramente vsak prvi petek v mesecu. Bilo je videti, kakor bi že tedaj nekaj težilo nadvojvodovo srce; zdelo se je, kakor bi se kar ne mogel odtrgati od molitve in je ostal tudi pri drugi sv. maši z blagoslovom, pred katero je imel propoved p. Fischer d. J. Ob 5. uri popoldne je šel nadvojvoda s celo družino k srcu Jezusovega kapelici, katero je bil dal zgraditi ob ribniku v Konopištu; ondi je molil dolgo in iskreno.

Čudno je, da je nadvojvoda imel temno slutnjo o dogodku, ki se je dne 28. junija dovršil v Sarajevu. Ponovno se je izrazil nasproti bližnjim osebam, da čuti neko nerazložljivo tesnobo in da bi mu ne bilo neljubo, ako bi nastopila kaka velika ovira, ki bi ga zadržala, da bi ne šel v Bosno.

Nadvojvodskemu dvoru so došla razna zaupna svarila pred tem potovanjem, a pomagale niso nič, ker niso navajale nobenih gotovih dejstev ter se nanje zato ni bilo mogoče ozirati. Ko so nasproti vojvodinji omenjali, da je to potovanje morda nevarno, je odgovorila: »Potem je moje mesto še prav

posebno na mozevi strani!«

Nameravala je v Bosni obiskati različne samostanske šole in patronaže za otroke, nad katerimi je imela pokroviteljstvo, ter je v to svrho vzela s seboj 2000 fotografij nadvojvodske družine, da bi jih razdelila med otroke.

Neposredno pred odpotovanjem z Dunaja je nadvojvoda še obiskal grajsko kapelico v Belvederu in dolgo ostal v molitvi zatopljen, tako da so se že bali, da ne bo dospel ob določeni uri na kolodvor. Tako je nadvojvoda srce do zadnjega vleklo nazaj pred nesrečnim potom v Sarajevo.

Tega moža, odločnega katoličana, in njegovo ženo je svobodomiselnost sovražila iz dnu svoje duše, z vso strastjo. Zato je tudi svobodomiselnost sklenilo, da mu pretrga nit življenja, Srbom pa naročilo, da so izvedli smrtno obsodbo.

Za vrlim vzornim katoličanom nadvojvodo Franc Ferdinandom Avstrijskim d'Este globoko in slovensko krščansko delavstvo žaluje kakor tudi za njegovo preblogo soprogo, plemenito Čehinjo.

Zaključujemo svoj članek z okrožnico ljubljanskega knezoškofa Antona Bonaventura duhovnikom ljubljanske škofije, v kateri prevzvišeni naš knez in duhovni pastir izvaja:

Pretrsla nas je grozna novica, da je v Sarajevu umorjen naš prestolonaslednik in njegova plemenita soproga. Žalostni poklekimo in molimo čudna pota božje Previdnosti, ki je dopustila strašno dejanje. Dobro vemo, kako vse-mogočni Bog dopusti zlo, ki ga stori človek po svoji prosti volji, ker je mogočen in moder dovolj, da iz zla izvede kaj koristnega za človeški rod. Ta misel naj nas potolaži.

Moramo pa moliti za pokojnega nadvojvoda in njegovo soprogo, moliti za presvetlega našega vladarja, naj bi ga Oče nebeški potolažil in ga nam še dolgo ohranil, moliti za našo ljubo Avstrijo, naj jo vsemogočna božja roka vodi do popolne zmage nad njenimi hudobnimi sovražniki.

Zato zaukazujemo:

1. Naj se po vseh cerkvah tri dni, morda v soboto, v nedeljo in ponedeljek opoldne zvoni, kakor se zvoni za mrliča 1. razreda;

2. v ponedeljek, 6. julija, vsem vernikom omeni grozni umor, naj se vsi verniki povabijo k sveti maši in naj se vsi vzdružujejo, da molijo za oba pokojnika, za presvetlega cesarja in njegovo rodovino in za vso Avstrijo.

Kako so ujeli roparja Vasqueza.

Angleško C. Richardson. — Slovensko dr. J. K.

Procopio je ostal in se je držal v svojem skrivališču v obližju tiste nedolžne meksiške pivnice. Prijatelji so ga imeli skritega, dokler ni prišel čudovito smeli Vasquez, da ga reši. Ta predržni, nadarjeni človek ga je ob roki peljal skozi gosto mrežo policijskega ravnatelja Morseja in ga je srečno izpeljal v Meksiko. Tri tedne kasneje sta bandita z ladjo prišla v San Francisco. Bila je predržna, — prepredržna pot. Pazni in nepomirljivi Morse je o tem zvedel in je razpredel svoje niti, ter ju napodil. Vjel je drugega bandita, toda vedno pazni Vasquez mu je ušel prav iz kremlejev. Procopio je bil obsojen za celo življenje; samo politični oziri so rešili lopova, da ni bil obsojen.

Ali je mala senjorita pomagala Vasquezu, da je ušel? Zdi se mi, da je, ker je tako dvomljivo govorila, ko je moj prvi voz pripeljal zmečkan zavoj z žensko obleko iz Tres Pinos, da je Vasquez ubežal kot lična gospodična.

Pričelo se je novo groze polno gošpodstvo.

S pomočjo Rozalije in njenega moža Leiva, ki ni ničesar sumil, da je Vasquez iznova izvršil divje dejanje v Tres Pinos, — najglasovitejši, krvavi cestni zločin v zlodejski povestnici daljnje Kalifornije.

Nečem popisovati tega strašnega dejanja; dovolj bodi povedanega, da je on s svojo četo kakor jata jastrebov napadel mirno selo Tres Pinos in ga popolnoma oropal. Tri može so hladnokrvno ubili, ne da bi jim bili kaj storili. Ženske so grozno pretrpele, — toda o tem ne morem več govoriti. Kaj takega se še ni zgodilo. Ne samo Kalifornija, marveč cela Amerika se je groze pretresla.

Stotine hribovskih mož, vajenih trdega in nevarnega življenja, se je svobodno ponudilo, da hočejo pomagati, da se ta golazen zatre z zemlje. Toda Vasquez jih je prekosil. Nešteto krat je padal v zanjko, pa samo da je zopet ušel, kakor bi sploh zanj nobena nastava ne držala. Silno smo se čudili njegovi hitrosti, s katero je bil kakor večša zdaj tu, zdaj tam, pravzaprav povsod, pa nikjer. Vedno smo ga zgrešili, naj je

napravil kak napad na pošto, ali gnal čredo konj v Meksiko, ali — kar ni bilo nenavadno — umoril razne nedolžne ljudi in pustil, da so se belile njihove kosti na samotnih gričih. Prokletje! Kako je nas belih žejalo po krvi tega lopova.

Tak je bil bandit Vasquez v tem času.

Lotila se me je misel, da se mi posreči, ko bi šel sam nadenj. Doslej sem vedno delal v zvezi z drugimi, pa smo bili vedno sramotno prevarani. Odločil sem se, da poizkusim. Spomin na izgubo ukradenih konj in ž njim zvezano resno nevarnost moje mlade trgovine, misel na prezgodnjo smrt starega prijatelja Davidsona, ki je bil v Tres Pinos ubit, me je silno težila in me gnala naprej.

Vasqueza je podpiralo meksiško ljudstvo in zato je bilo vprašanja, kako ga dobiti živega ali mrtvega, sila težavna. Nagli prihod belega moža je vzbudil v rjavem sosledstvu brž razne sume. Nekolikokrat sem tiho prilezel v Los Feliks in njegovo okolico popolnoma sam in zasledoval pota lopova polkrovne matere. Šel sem za njo dolga pota

po gozdih San Benito v nadi, da se pokaže njen divji, brzonogi sin. Toda nisem ga zasledil. Moje delo je bilo brezuspešno; preveč bistrih oči je bilo, ki so se slepile in zapelejevale.

Ko sem ga iskal, mi je nekoč neki Vasquezov podli prijatelj ali sodrug od-strelil pol desnega ušesa. Imel sem pa srečo. Ustrelil sem nazaj in sem ga podrl blizu tiste stare pinijske doline.

Mnogo časa in denarja sem potrošil pri svojem delu; ko sem pa videl, da Vasqueza na odprtem svetu ne morem srečati, sem sklenil poizkusiti druga pota. Čutil sem, kar so čutili vsi, da se ga mora osvoboditi dežela za vsako ceno.

Vrnil sem se v malo pivnico, da bi morda tam pobral kako drobtino, ki bi mi mogla pomagati pri mojem delu. Komaj sem vstopil, sem videl, da so zdaj reči drugače. Pepita se je izpremenila. Sovražni sijaj njenih oči, ki sem ga bil že prej enkrat omenil, se je vrnil. Svobodno je govorila z menoj. S solzami v očeh je obžalovala morijo v Tres Pinos in Vasquezovo zvezo z Rozalijo. Njen srd nad banditom je bil brez mej.

V nedeljo 5. julija na velih shod v veliko dvorano „Uniona“ v Ljubljani!

Ker je slavnost 500letnice vstoličenja zadnjega slovenskega kneza, ki je bila napovedana za prihodnjo nedeljo, vsled smrti prestolonaslednikov in njegove soproge in neizmerne žalosti, ki nam jo je zadal ta dogodek, preložena, **priredi Slov. Ljudska Stranka v nedeljo, 5. julija, ob 10. uri dopoldne**

velik shod v veliki dvorani „Uniona“

da damo duška ogorčenju nad podlim atentatom in izrazimo neomajno vdanost habsburškemu prestolu in našemu sivolasemu vladarju Francu Jožefu I. Shoda se udeležijo državni in deželni poslanci S. L. S., župani in občinski zastopi, udeležijo se pa shoda polnoštevilno tudi vsi somišljeniki in somišljenice! V nedeljo vsi na shod, da damo duška svojemu ogorčenju in pa zvestobi do presvetle habsburške dinastije!

Izvrševalni odbor Slovenske Ljudske Stranke.

Glasnik

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

ZAVAROVANJE SVOJCEV.

Stara želja tobačnega delavstva naj bi se izpolnila. Glavno ravnateljstvo namerava izvesti takozvano zavarovanje svojcev. To bi moralo vsakogar razveseliti, če bi ne zavzelo glavno ravnateljstvo stališča, ki ne more zadovoljiti.

Naša Zveza (Podporno društvo pa že pred 10 leti) je leta 1910. v svoji spomelni prošnji, naj se uvede brezplačno zdravljenje rodbinskih članov tobačnega delavstva. Od tega časa nadalje ta želja ni več vtihtnila in se v vsaki spomenci obnavlja. Tudi ob letnih sejah bolniških odborov se je vsako leto stavil tozadeven predlog, ki ga je pa glavno ravnateljstvo vedno in vedno odklanjalo. Socialni demokratje se izpočetka niso mnogo zanimali za naš predlog. Šele leta 1912. ob letni seji bolniškega odbora v Ottakringu so odkrito proti naši zahtevi nastopili socialnodemokratski odborniki. Načelnik rdeče skupine Petzka je rekel: »Končno bi se od glavnega ravnateljstva zahtevali tro-nadstropno hišo!« in so socialni demokratje glasovali proti zavarovanju svojcev. Tako krščansko-socialni odborniki kakor ravnatelj sam niso mogli stališča, ki ga je rdečkarija zavzela, razumeti. Ravnatelj je mislil, da so rdeči le pomotoma proti glasovali, pustil je še enkrat glasovati, a tudi drugič so rdeči proti glasovali. Delavstvo ni bilo zadovoljno s tem stališčem rdečih, »Tobačni Delavec« je z raznimi pretvezami moral zagovarjati to delavsko izdajalstvo. Ob volitvah v bolniški odbor so celo izdali v Ottakringu letak glede na zavarovanje svojcev, ki je slovel:

»Krščanski socialci marljivo delajo, da delavstvo zmotijo. Agitirajo z zavarovanjem svojcev, dasi vsak človek, ki si je ohranil zdrav razum, mora znati, da bi se s takim zavarovanjem ne le povišali prispevki članov, kar bi se preneslo, marveč da je to zavarovanje pri sedanjem številu zdravnikov neizvedljivo, če bi tudi vse svoje delovanje omejili le na tobačno delavstvo. V resnem slučaju bi bilo to zavarovanje brez vsake vrednosti.«

»Tobačni Delavec« se je pečal v 5. številki 9. letnika (5. marca 1912) tudi z zavarovanjem svojcev in je tudi pisal, da je zavarovanje svojcev nemogoče, brez vsake vrednosti in da bi le prispevke povišalo. Da se more položaj popolnoma pravilno presojati, je potrebno, da se naš predlog prouči.

Mi smo vedno zahtevali brezplačno zdravljenje rodbinskih članov, da bi torej delavstvo zanj ničesar ne plačevalo. Samoobsebi umljivo smo sami dobro znali, da bi zavarovanja svojcev malo število tvorničkih zdravnikov ne zmagovalo. Zahtevali zato tudi nismo, naj zdravijo svojce tvorniški zdravniki, marveč smo zahtevali sploh le zdravljenje po zdravniških in pokazali glavne-mu ravnateljstvu pot, po kateri naj hodi. Ne vemo, v koliko so na razmotrivanju v socialnodemokratskem časopisu pri glavnem ravnateljstvu dali, a stoji pa, da so z obema rokama zgrabili, ko so v »Tabakarbeiterju« čitali, da brezplačnega zdravniškega zdravljenja svojcev ni mogoče izvesti, ne da bi se prispevki zvišali. Od leta 1912. sem se je morala socialna demokracija z našo zahtevo vsaj nekoliko sprijazniti, četudi ne iz ljubezni do tobačnega de-

lavstva, saj kazali so, kakor da se z našo zahtevo strinjajo. V Lincu so šli še celo tako daleč, da so naši zahtevi po brezplačnem zdravljenju svojcev pristavili še, naj se dajo tudi zdravila. Vprašanje je postalo tako bolj zapleteno, ker se je moralo soditi, da bi moralo zdaj delavstvo tudi prispevati.

Glavnemu ravnateljstvu se ni mudalo, da dovoli našo zahtevo. Šele začetkom junija so ravnateljstva obvestila člane bolniških odborov v posameznih tvornicah, da namerava glavno ravnateljstvo uvesti zavarovanje svojcev. Odlok, ki ravnateljstva o tem obvešča, proračunava izdatke te uvedbe na leto 260.000 kron, 160.000 kron bi stali zdravniki, 100.000 kron zdravila. Glavno ravnateljstvo namerava to tako izvesti, da bi delavstvo prevzelo vsak teden 10 vinarjev nase, kar znaša na leto 185.000 kron, ostanek bi glavno ravnateljstvo prevzelo tako, da bi pokrilo, kar bi primanjkovalo, kakor tudi, če bi rezervni zaklad ne dosegel postavne višine.

Samoobsebi umevno člani bolniških odborov te novice niso bili vsi veseli. Četudi je bilo prej vse za zavarovanje svojcev, je zdaj nastalo drugo mnenje. Jasnosti o namenu glavnega ravnateljstva tudi ni bilo nobene. To okoliščino so izrabili sociji v raznih tvornicah in so izjavljali, da smo mi predlagali, naj se prispevki zvišajo. **Pribiti moramo, da mi nismo nikdar in nikjer predlagali, naj bi se prispevki zvišali, marveč nasprotno smo zahtevali, naj se podeli svojcem brezplačno zdravljenje.**

Socialni demokratje so bili tisti, ki so trdili, da je brezplačno zdravljenje brez povišanja prispevkov nemogoče. Mirnemu nastopu naših zaupnikov se je posrečilo, delavstvu odpreti oči. Ko so rdečkariji vso stvar premislili, so pa v nekaterih tvornicah celo izjavili, da so voljni prispevati, kar tobačna režija zahteva. Naše stališče je bilo jasno. **Prej koslej zahtevamo, da naj se dovoli brezplačno zdravljenje.** Glede na zdravila se še ni dosegla enotnost, a večina članov zavzema stališče, naj se zdravila prvo leto plačajo iz bolniškega zavoda in naj se potem nadaljujejo pogajanja. Kako stališče se je zavzelo v posameznih tvornicah, še ni znano, poročali bomo še o tem, a že zdaj stoji, da je rdečkarija zopet dokazala, kako malo ji je na tem, da bi z vso resnostjo proučevala tako važno vprašanje, kakor je zavarovanje svojcev.

ZA IZBOLJŠANJE PLAČ MOŠKEMU DELAVSTVU.

Ko se je uveljavila leta 1911. nova plačilna razpredelnica, so bile malone vse delavske skupine razočarane, ne sicer po plačilni razpredelnici sami, marveč uvrstitev posameznih kategorij v je povzročilo splošno nezadovoljnost. Moški delavci so predvsem najbolj čutili, ker so bili uvrščeni v najnižjo stopnjo. Saj znašajo plače delavcev splošne manipulacije 11 K 50 vin. v drugi in 21 K 60 vin. v trinajsti krajni stopnji. Te številke že dokazujejo, da je v sedanjih razmerah naravnost izključeno s takimi plačami živeti. Prezreti se tudi ne sme, da gre za delavce, ki so po večini rodbinski očetje, ki morajo skrbeti zase in tudi v največjih slučajih za svojo mnogoštevilno družino. Pomisliti se tudi mora, da večinoma delavci v tvorniško delo šele vstopijo, ko so že dovršili vojaško službo in so v najugodnejšem slučaju v 23. letu. Službene starostne doklade, ki se šele s 6. službenim letom podelje, ne pridejo za moško delavstvo skoraj v poštev in komaj zdatno radi svoje nižine zboljšajo dohodek. A ne samo v splošni manipulaciji, marveč tudi v VI., VII. in VIII. plačilno stopnjo uvrščeno delavstvo dobiva komaj nekoliko višje temeljne plače. Ne smemo se zato čuditi, da tudi delavci teh vrst žele nujno, da bi se njihov plač izboljšale. Nič boljše niso razmere delavk v manjših plačilnih stopnjah. Naša Zveza stoji, odkar so se nove plačilne razpredelnice uvedle, na stališču, da se morajo tudi delavkam v najnižjih plačilnih stopnjah nujno plače izboljšati, in če smo se zdaj posebej za delavce zavzeli, smo razloge uvodoma navedli. Upoštevati smo morali tudi dejstvo, ker je zadnji občni zbor Zveze splošno zahteval, da se mora v prvi vrsti za moške delavce kaj storiti, ker so njih razmere najslabše. S to akcijo se samoobsebi čisto nič ne skrijemo v naši spomenci izražene zahteve.

Že ko smo našo akcijo uvedli, smo znali naprej, da to socialnim demokratom ne bo všeč in da bodo vse storili, da našo akcijo preprečijo. Nismo se varali; a kljub rovanju socialnih demokratov smo lahko razven v Ljubljani s svojo akcijo zadovoljni. Tudi v Ljubljani so prizadeti delavci sicer vlogo podpisali,

a neki rdečkar je polo, na katero so se delavci podpisavali, čisto enostavno vzel. Tudi rdečkariji so po našem shodu za moške delavce, na katerem je poročal Moškerc, izjavili, da bi podpisali vlogo le, če bi to ravnatelj dovolil. Nam je to prav. Cela tovarna naj zna, da store rdečkariji le to, kar ravnatelj ukaže. Našo vlogo so v nekaterih drugih tvornicah podpisali vsi delavci, tudi rdeči, ki so povkazali, da niso tako zarukani, kakor so naši rdečkariji, ki bljuvajo v lastno skledo. Pač so tudi v nekaterih drugih tvornicah rdečkariji izjavili, da naše prošnje ne podpišejo, češ da nočejo z nami nič skupnega, a vzel naše podpisovalne pole nikjer nihče ni. To »oliknost« so pokazali le rdečkariji v naši ljubljanski tvornici, ki so to junaštvo v vidni zadregi po našem shodu moških delavcev poizkušali olepšavati in je neki nekdanji naš pristaš izustil »modro« besedo, da je itak zastoj vsaka prošnja, ker se pred letom 1916 ne bo nič izboljšalo. Kje je pa to zapisano, zakaj pa ne? Ali so zopet rdeči sklenili kako kupčijo z glavnim ravnateljstvom, da to trde? Mi smo seveda kljub temu, da je rdečkar našo podpisano polo vzel, odposlali kakor tudi druge tvornice, prošnjo naprej in upamo, da dosežemo kljub izdajalstvu socialne demokracije na uspeh, ker končno morajo tudi pri glavnem ravnateljstvu izprevideti, da s 16 kronami 50 vin. na teden delavci ne morejo in ne morejo izhajati. Naša zahteva, naj se moški delavci v plačilnih stopnjah V. do VII. dve stopnji višje pomaknejo, je primerno skromna in bi jo pri nekoliko dobri volji merodajni činitelji lahko izpeljali. Državni proračun za leto 1914/15 izkazuje čisti dobiček tobačnega monopola z 238.845.600 kronami, 24.970.170 kron več kakor leta 1913. Pač lahko ugodijo, kar moški in kar mi zanje prosimo, samo če hočejo.

Posamezne krajne skupine oziroma delavci plačilnih stopenj V. do VIII. so 15. junija t. l. glavnemu uravnateljstvu odkoskali sledečo vlogo:

Visoko c. kr. glavno ravnateljstvo!

Prisiljeni po gospodarski bedi prosimo visoko c. kr. glavno ravnateljstvo, naj se izboljšajo naše temeljne plače. Podpisanci pripadajo plačilnim stopnjam V. do VIII. Za nje v plačilni razpredelnici določene temeljne plače so tako nizke, da ž njimi ni mogoče izhajati. Starostne službene doklade dobivamo le v mali odmeri, vsled česar le-te na naš dohodek samo nebitveno vplivajo. Že ko se je uvedla nova plačilna razpredelnica, smo opozarjali na nizko višino naše temeljne plače in prosili, naj se poviša. Od takrat so se cene življenjskih potrebščin zopet povišale, ne da bi zvišanje plač to poravnalo. Mi smo večinoma rodbinski očetje, ki moramo skrbeti za veliko število otrok. Plača delavca v splošni manipulaciji znaša tedensko 16 K 50 vin., kar je pač tako nizko, da se ž njo pač ne more nabaviti, kar rodbina najnujnejše potrebuje. Od leta 1911. sem že čakamo, da se visoko c. kr. glavno ravnateljstvo spomni na nas, in da poviša našo temeljno plačo. Ker smo pa dozdej zaman čakali, naš gospodarski položaj je pa vedno slabši, si dovoljujemo c. kr. glavno ravnateljstvo prositi, naj naše temeljne plače zviša. Prosimo, naj se pomaknemo vsaj dve stopnji višje, da se vsaj nekoliko naše temeljne plače povišajo. Ta prošnja je gotovo tako skromna, da upamo, da se izpolni.

Sili nas k tej prošnji ne le gospodarska beda, s katero se nam je s svojimi rodbinami boriti, marveč tudi okoliščina, da pri velikih zahtevah, ki jih danes na našo delavno moč stavijo, trajno stavljenim nam zahtev ne moremo izpolnjevati. Delo, ki je od nas zahtevajo, je vedno večje. Neprestano draženje živil nam otežuje življenje. Bojimo se, da ob našim življenju trajno s svojimi telesnimi močmi ne bomo mogli izdelati, kar se od nas zahteva. Taj upravičljiv strah in skrb za naše rodbine nam velevata, da predlagamo že izraženo našo prošnjo visokemu c. kr. glavnemu ravnateljstvu za zvišanje naše temeljne plače pričakujoč in proseč, naj se naša prošnja usliši.

Da se vsa akcija še bolj pospeši, je Avstrijska krščanska tobačna delavska zveza dne 22. junija vložila pri c. kr. finančnem ministrstvu sledečo vlogo:

Visoko c. kr. finančno ministrstvo!

Vaša ekscelenca!

Začetkom leta 1911. je c. kr. glavno ravnateljstvo tobačne režije delavstvu, ki je zaposleno v c. kr. tobačnih tvornicah, uredilo plačilne razmere tako, da je dotakrat obstoječe plače razdelilo s plačilno razpredelnico, ki velja za vse tvornice in vse urade. Ta plačilna razpredelnica obsega 12 krajnih in 18 plačilnih stopenj. S to razpredelnico določene temeljne plače so osobito za de-

lavstvo nižjih stopenj jako nizke. Plača delavca n. pr. splošne manipulacije (V. plačilna stopnja v drugi krajni skupini znaša tedensko 11 K 50 vin., v trinajsti (najvišji) krajni stopnji pa 21 K 60 vin. tedensko. Navedenim delavcem je nakazano precej težko telesno delo in so večinoma delavci rodbinski očetje. To že dokazuje, v kako bednem gospodarskem položaju živi to delavstvo. Starostne službene doklade pridejo zanje šele v poštev približno v 30. letu in znašajo le nekaj vinarjev tedensko. S starostnimi službenimi dokladi se pač izdatno ne izboljšajo temeljne plače v času, ko morajo največ za svoje rodbine porabiti. Ravno to velja tudi za delavce uvrščene v VI., VII. in VIII. plačilno stopnjo, kjer so za malenkost višje temeljne plače vstavljene.

Tobačno delavstvo je že ponovno c. kr. glavno ravnateljstvo tobačne režije prosilo, da bi se pomanjkljivosti zdaj veljavne plačilne razpredelnice odpravile, osobito, naj bi se dohodek najslabše plačanemu delavstvu izboljšal. Do zdaj brezuspešno! Zdaj so v plačilne stopnje V. do VIII. uvrščeni delavci večine tvornic prosili c. kr. glavno ravnateljstvo, naj se njih temeljne plače tako zvišajo, da se vsaj za dve stopnji višje pomaknejo. Zovišanje bi v nobenem slučaju ne znašalo nad 2 kroni tedensko, kar je gotovo le skromno.

Ko o tej želji c. kr. finančno ministrstvo obveščamo, prosimo, naj se ta prošnja dobrohotno pospešuje. Proračun tobačnega monopola za leto 1914/15 izkazuje skoraj 239 milijonov kron dobička, skoraj 25 milijonov kron več kot prejšnje leto. Izdatki za izdelavo tobačnih izdelkov se za 347.500 kron nižje proračunavajo, ker se kljub starostnim dokladom največ pri delavskih plačah prihrani. To dokazuje, da se kljub tehnični izdelavi stavijo na delavstvo vedno višje zahteve, ki zadevajo osobito delavstvo, za katero gre. Izkušnja uči, da so posamezne postavke v proračunu c. kr. tobačne režije tako prave vidno proračunane, da je uspeh vedno ugodnejši, kakor je proračunano. Tudi v proračunskem oziru je zato želja delavstva lahko izvedljiva, da pa je potrebna, dokazuje le primerjava najnižjih temeljnih plač s sedanjo draginjo. Visoko c. kr. finančno ministrstvo zato naprošamo, naj sporazumno s c. kr. glavnim ravnateljstvom tobačne režije navedenim delovnim supinam naprošeno izboljšanje ugodil.

Finančno ministrstvo in glavno ravnateljstvo zdaj lahko dokažeta, če res, kar se je že večkrat obetalo, mislita resno izboljšati plače. Stavljene zahteve so po praviči popolnoma utemeljene in tako skromne, da če se ne izpolne, upravičeno se povišajo že obtoječo nezadovoljnost.

Kdor se sam ne brani, bo zatiran!

Kdor dan za dnem dela v tvornici, kjer se kolesa neprestano vrte in šumi jermenje, kjer rožljajo po strojih gonjeni ostri noži sem in tja, ki dela na zidarskem odru v vedni smrtni nevarnosti, ki na železnici lahko ponesreči, da sam ne ve, kdaj, pozabi na nevarnost, v kateri živi. Prav je, da pozabi, ker če bi se vedno bal, bi ne mogel v večnem strahu živeti.

A stotinam in tisočim se ne posreči, da bi usli vsem nevarnostim. Zapisniki nezgodnih zavarovalnic se leto za leto množe. Odsekani prsti, razbiti udje, ranjena očesa, ohromljeni ljudje, take pušča na svoji poti delo. Promet mnogokrat odločuje o delavčevem zdravju in življenju. Četudi ne umrje, poškodovan je in njegova delovna moč je oslajljena.

Poškodovani delavec je zavarovan v nezgodni zavarovalnici. Za vsako nezgodo, ki se pri delu zgodi, mu gre odškodnina.

Ta odškodnina je pa odvisna od postavnih predpisov, o katerih smo v našem listu letos precej razpravljali. Nezgodne zavarovalnice bi morale tako poslovati, da bi bili vsi poškodovanci pravično odškodovani. Ampak nezgodne zavarovalnice so uradi in slavnoznani uradni konjiček v njih tudi zelo rezgeta. Vsak ponesrečeni delavec se mora zato sam zelo odločno zanimati, da v svojih pravicah ni prikrajšan. Delavci večinoma tega ne znajo ali se pa boje razvpitega uradnega konjička.

Pred vsem: Vsaka nezgoda, ki se pri delu zgodi, pa naj bo še tako malenkostna, naj se nezgodni zavarovalnici naznani! Nihče, tudi zdravnik ne, ne more znati, kakšne posledice lahko še radi nezgode nastanejo. Znani so nam slučajji, ko se ni nič zgodilo, kakor da se je na roko ali na nogo delavec zadel, a iz takega sunka se lahko raz-

vije težka tuberkuloza. Delavec, ki ni pazil na to, da se je sunil, ne dobi pe-tem nobene odškodnine, ker je njegov zahtevk zastaral. Če namreč nezgodna zavarovalnica v enem letu po nezgodi o njej ni obveščena uradno, ni več dol-žna, da kaj izplača.

Po postavi mora nezgodo javiti podjetnik in sicer le, če je delavec vsled nezgode obolel in je bil tri dni za delo nesposoben. Če naznanilo opusti, je pač dolžan, da delavcu vrne škodo, a le, če nezgodi izve. Če delavec podjetniku o nezgodi ničesar ne pove, tudi podjet-nik ni dolžan nezgodo naznaniti. Pone- srečenec naj zato sam vsako nezgodo podjetniku naznani. A tudi ni dobro, če se delavec kar zaneša na podjetniko-vo naznanilo, ker v marsikaterih sluča-jih naznanilo izostane. Ponesrečenec naj vsako nezgodo tudi sam zavodu naznani. Kot naznanilo zadošča prepro- sto pismo nezgodni zavarovalnici, v ka- terem se naj navede čas in kraj ter opi- še nezgoda. Zelo razširjeno je mnenje, da je dolžan zdravnik, ki te zdravi, ja- viti nezgodo. To mnenje je napačno. No- ben zdravnik, tudi noben tvorniški zdravnik ni dolžan, da javi nezgodo. Prvo pravilo: **Sam naznani vsako nezgodo, pa naj si bo še tako neznatna!**

A to še ne zadošča. Nezgodni zavod plača odškodnino le v tisti meri, ki mu je bila naznanjena, in se zato le tista renta izplača, ki jo pripoznajo zavodovi zdravniki. Kdor se po zdravniški pre- iskavi po zavodu, ki sledi vsakemu ne- zgodnemu naznanilu, stramuje in je bo- ječ, izgubi svojo pravico. Če ne poveš vseh svojih pritožb zdravniku, jih ne zapiše. Pozneje je nemogoče dognati, če so se že gotove vrste nezgode nahajale ob začetku nezgode. Kar se pa pri zdrav- niškem preisku ne pove, se ne smatra, da obstoji in ponesrečenec svojo pravi- co lahko izgubi. Drugo pravilo: **Povej vse pritožbe preiskujočemu zdravniku!**

Večina nezgodnih posledic ni traj- na. Rane se ozdravijo, ljudje se navadi- jo na pomanjkanje udov. Po postavi je zavod upravičen, da sme višino odškod- nine znižati, če se je stanje ranjenca zdatno zboljšalo. Vsakega poškodovan- ca zato čez pol leta ali pa čez eno leto zopet zdravniško preiščejo in mu od- škodnino znižajo, če se pri preisku iz- boljšanje pokaže. Nasprotno ima pa vsak poškodovanec pravico, da zahteva zvišanje odškodnine, če se njegovo sta- nje poslabša. Zavod je šele takrat dol- žan, da izplača višjo odškodnino, ko o poslabšanju izve in zviša rento od tiste- ga dne naprej, ko se je poslabšanje na- znanilo. Poškodovanec naj zato vsako poslabšanje, pa če se mu zdi še tako ma- lenkostno, zavodu naznani in sicer ta- koj, ker kot nezdravnik nikdar ne veš, kakšne posledice ima lahko poslabša- nje. Tretje pravilo: **Vsako poslabšanje javi nezgodni zavarovalnici!**

Končno morajo biti nezgodni zavodi tudi nadzorovani; ker iz raznih razlo- gov nezgodne zavarovalnice rade rente znižavajo, če le morejo. Proti odlokom zavoda pa ima vsak pravico, da vloži tožbo pri razsodišču nezgodne zavaro- valnice, in sicer v enem letu od dne, ko se je dostavil odlok. Ni pametno, da bi se celo leto čakalo in šele koncem leta tožilo, ker pri razsodišču se pre- gleda običajno po sodnem zdravniku iz- vid zavodovega zdravnika. Če se s tož- bo celo leto čaka, je lahko stanje bist- veno drugačno in si lahko s tožbo samo zato odklonjen, ker si predolgo čakal. Proti vsakemu znižanju se moraš tudi takoj braniti, ker če se ne braniš, nimaš pri bodočem znižanju več sredstva, da škodo vravnaš. Četrta zapoved: **Če misliš, da se ti dela z odlokom zavarovalnice škoda, toži takoj pri razsodišču! Kdor se sam ne brani, bo zatiran!**

Slovenski železničar.

Davčni urad in naše plače. Da bi bil kak davčni urad kedaj pripoznal, da so plače železničarjev današnjim razmeram neprimerne, tega bi skoraj ne bili pričakovali, niti sanjali. Zgodilo pa se je in sedaj vemo, da imamo zavez- nika, na katerega se lahko sklicujemo. Čudno se nam to ne zdi posebno; en- krat je morala tudi davčna oblast priti do spoznanja, kako težko je biti pred- stavitelj svojega ugleda in slave svoje- ga gospodarja, kazati na zunaj blago- stan, doma pa trpeti pomanjkanje naj- nujejših življenjskih potrebščin. Nek asistent južne železnice poseda v Möd- lingu pri Dunaju stanovanje s tremi sobami zase, svojo ženo, dva otroka in stariše od žene, katere mora s svojimi dohodki tudi deloma vzdrževati. Pred- davnim časom pa dobi od pristojne komisije za odmero dohodninskih dav- kov sledeče pismo: »Vaši napovedani dohodki 2177 kron se zde z ozirom na to, da plačate za stanovanje 672 kron in da vzdržujete kljub vladajoči draginji vseh življenjskih potrebščin še šest

oseb, prenizki. Blagovolite se tedaj ne- spodbito izjaviti, če ne prejemate še kak- druge dohodke bodisi v denarju ali v naturalijah in v kateri letni vred- nosti.« — Drug sličen slučaj bilježimo pri nekem nadrevidentu, kateremu se davčna komisija čudi, kako da mu je pri njegovih dohodkih mogoče za sta- novanje plačati 1100 kron na leto, vrhu- tega da si pa drži še — strmite — de- klo. — Da — v prvem slučaju — stano- vanje s tremi sobami v bližini Dunaja in za 672 kron ne more biti bogzna kak luksuz, ampak je neobhodno potrebno za šest stanovalcev, in da — v drugem slučaju — ni nikaka zapravljivost, ako si nadrevident vzdržuje deklo, mora pač vsakdo uvideti. Če se torej davčna oblast temu čudi, moramo ji biti hva- ležni; sedaj imamo vsaj uraden dokaz v rokah, da so železničarske plače ve- liko prenizke za stanovsko dostojno življenje. Davčnim organom so pač naj- bolj znane razmere tu in tam, oni imajo vpogled v življenjske razmere vseh stan- ov in vedo, da z 2177 kronami na leto ni mogoče brez čudežev šest oseb vzdr- ževati. Vse to pa na svoji vrednosti še veliko pridobi, ako upoštevamo, da davčni organi nimajo posebno razvite- ga čuta usmiljenja. Če tedaj že ti pri- poznajo vladajočo draginjo vseh živ- ljenjskih potrebščin, potem tarnanje ni več samo naša specialiteta, kakor se nam v javnosti rado predbavica, ampak je postalo splošno. V navedenih sluča- jih so imenovani uradniki, torej boljše situiran stan; kako žalostno pa mora biti šele pri nižjih slojih. Z izjavo davčne oblasti v roki korakajmo en- krat navzdol do poduradnika, čuvaja in navadnega delavca. Ali se nam ne rodi misel, kako naj delavec živi — če mu je živeti še sploh dovoljeno! Da, da, nobeno kolo se ne bo več zavrtelo, kupčija, industrija in udobna potova- nja — vse bo nehalo, ko enkrat vsi ti trpinji obnemorejo, ko ne bodo premo- gli več kljubovati naporom službe po dnevu, po noči, v mrazu in v vročini. Zevajoče brezdnost, v katerega se enkrat zgrudili ves železniški mehani- zem, je vedno bližje pred nami. Uprave in vsi merodajni faktorji naj se zdra- mijo iz sladkega spanja in nam ne od- govarjajo na naše prošnje za zboljša- nje naših prejemkov vedno z »nimamo, ne moremo, nočemo«. Če že nimate sr- ca za nas, upoštevajte pa vsaj javni blagor, zavedajte se odgovornosti, ki jo nosite z vašimi mandati vred.

Moderna starokopitnost. Znano je, da so prosti vozni listki veljavni tri mesece, računeno od dneva izdaje na- prej. Nesmiselnost tega pri površnem ogledu ni tako črna, kakor je res. Po izdanih prostih listkih cenijo uprave vrednost udobnosti proste vožnje za svoje osebe in se pri rešitvah prošenj za zboljšanje gmotnega položaja baha- vo nanjo sklicujejo, ne pomislijo pa, da se velik del izdanih listkov dejan- sko sploh ne porabi, temveč zapade. Iz previdnosti si uslužbenci preskrbe za gotove smeri vozne listke za slučaje resne potrebe, ko en listek zapade, si zaprosijo družega. Koliko napravi to upravam nepotrebnih pisarij, o tem naj bi gospodje enkrat razmišljali, morda pridejo do spoznanja, da je sledeči predlog naših kolegov v Švici vsega uvaževanja vreden. Glasi se: Namesto da se prosti vozni listki izdajejo z vel- javnostjo treh mesecev, naj bi se da- tum sploh opustil; določena trimeseč- na veljavnost se naj začne z nastopom potovanja. Za pravilnost tega datuma bi se ne trebalo bati, saj mora biti li- stek od osebe blagajne prepečaten, da se sploh kot veljaven pripozna. S tem načinom bi se delo z spisovanjem list- kov pri upravah približno na polovico skrcilo, uprave pa bi prišle do prave slike, koliko so osebe prostih voženj res poslužuje, vrednost prostih voženj se ne bi precenjevala, kadar se gre uslužbencem kako malenkostno pro- šnjo uslišati. — Interesantno na vsem pa je, da se veljavnost voznih listkov podaljša, ako se isti po zapadlosti s po- sebno prošnjo predlože, in sicer usluž- bencem navadno za nadaljne tri me- sece, civilnim osebam pa za nedoločen čas. Torej, ko je opravljenega toliko in toliko nepotrebnega dela, potem pa ni več potreba kaka omejitev. Če to ni starokopitnost —

Angleški železničarji in leto 1911. Hrupna časniška poročila iz leta 1911. o velikem železničarskem štrajku v Angliji so nam še živo v spominu. Tudi pomembne besede, ki jih je takrat go- voril mogočni lord George v parlamen- tu, še niso pozabljene: »Prepričan sem, visoka zbornica bo uvidela, da nas no- beno obleganje od kake tuje sile ne bi huje zadelo, kakor nas je zadela omr- tudba železničarskega poslovanja. Vse bi postalo brezposelno, mlini, rudniki, to- varne, vse bi se ustavilo in čez štiri- najst dni bi se pojavil posledek — la-

kota.« Železničarji imajo v moderni družbi isto moč kakor kralji in knezi starega veka, oni so gospodarji čez biti in ne biti prebivalstva, v njih rokah je življenje narodov.

O tem štrajku je izdal dr. Ch. Leu- buscher nad vse zanimivo in poučno knjigo. Do pred kratkim je bilo na An- gleškem še 1100 železniških družb, ki so si bile med seboj najhujše konkuren- tinje. Uradnikov sploh niso poznali, vsi uslužbenci so bili sprejeti kot navadni delavci, napredovanje je bilo popolno- ma odvisno od vsakega posameznika in tako je bilo mogoče, da se je priprost delavec prebil do generalnega ravnat- elja. Ta idila se je končno zelo omejila; družbe so se skrcile na številk 15, sklenile so se medsebojne pogodbe, se- veda le v obrambo svojih koristi na škodo uslužbencev. Pot prejšnje zmož- nosti napredovanja se je skoroda po- polnoma zaprla, delavec ostani večer delavec, kakor si se ob sprejemu po- godil. Odpovednega roka še poprej ni- so poznali, sedaj pa še manj; nobeden, ne sluga ne načelnik ni bil varen, da se danes ali jutri znajde — brez kruha — sredi ceste. Že leta 1907 je začelo med osebjem vreti in takrat je že grozil bav- bav — štrajk; osebo je spoznalo, da pod vladajočimi razmerami nima več človeškega obstanka in se je začelo or- ganizirati. Ker so se železniške družbe branile z organizacijami se pogajati, je morala poseči vlada vmes, upostavila je več posredovalnih uradov in razso- dišč. Namen je bil dober, vendar pa, ker tem instancam ni bilo podeljeno za- dosti kompetence, je delavstvo prekmalo spoznalo, da mu prav nič ni pomaga- no. Družbe se za odloke razsodišč in posredovalcev niti zmenile niso, k več- jemu, da so pritožnike pognale iz služ- be. Razočaranje je vzgajilo med usluž- benci agitatorje, ki so razglasili sum, da obstoji med vlado in železniškimi družbami zarota, proti osebju in da so zgoraj omenjene odredbe se pesek v oči. Ko je leta 1911 izbruhnila splošna stav- ka drugega delavstva, so se ji železni- čarji pridružili na ta način, da so od- klonili prevažati vsakoršne izdelke mo- rebnih stavkokazov. Dva dni je poči- valo vse — delo, obrat in trgovina. V teh dveh dneh je parlament sklenil po- stavlo, glasom katere so prejeli posredo- valni uradi in razsodišča preišilno ob- last, to se pravi: železniške družbe so bile s postavlo zavezane se razsodbam brezpogojno ukloniti. Od tedaj naprej določa vlada o plačah, o napredova- njih, odpovedih itd. Juristično so an- gleški železničarji še vedno privatni uslužbenci, vendar pa, če se jim godi krivica, imajo odprto pot k razsodišču, kateremu načeljuje državni sodnik ob prisedništvu dveh zastopnikov spornih strank. Končno veljavno besedo pa si je pridržala londonska vlada. Že pred dobrim desetletjem je vlada ustano- vila pod svojo oblastjo tarifni biro, ki do- loča železničarjem ne samo za prevoz ljudi in blaga, temveč tudi vse izdatke, zlasti pa plače uslužbencem. Učinek tega — vedno reguliranje tarifov nav- vzdol in plač zaposlenemu osebju nav- vzgor — je, da so dividende vseh že ob- stoječih družb že tako padle, da lastni- ki akcij vlado milo prosijo za poddrža- ljenje železnice. Anglež pa je priznalo dober računar in kramar, on ve, da čim dalje bo akcijonarje stiskal, tem ceneje mu pridejo proge v last. Tako nimajo iz odločnega koraka iz leta 1911. korist samo železničarji, ki so sedaj za nekako 12 odstotkov na boljšem, največ tudi država, katero bi v sličnih slučajih na- še avstrijske vlade lahko posnemale. Pri nas pa je žalibog narobe: kapitali- stom vse, — sebi malo, — svojim zapo- slencem pa — nič.

Jugoslovan. Strokovna Zveza.

Poročilo štajerskega okrožja J. S. Z. V nedeljo, dne 28. junija, je pre- idila J. S. Z. dvojno zborovanje. Dopol- dne ob 8. uri se je vršil shod v Mari- boru pri g. Kibišu, na katerem sta go- vorila delavski tajnik Vek. Zajc in gosp. Al. Karba. Pristopilo je več novih udov k zvezi. Popoldne istega dne pa se je ustanovila nova skupina J. S. Z. v Cir- kovcah ob 3. uri v cerkveni hiši. Izvolil se je tudi odbor, ki bo vodil novo sku- pino. Na shodu so govorili g. Sim. Bez- jak, tajnik mariborske skupine Alojzij Karba in delavski tajnik Vekoslav Zajc.

Tabor Svete vojske na Brezjah.

V nedeljo, 19. in ponedeljek 20. julija. Vsak, kdor je nezadovoljen s sedanji- mi pivskimi razmerami; kdor želi vsaj ma- lo pripomoči k temu, da se pijančevanje zatre in treznost vpelje v našo domovino, pridite dne 19. julija na Brezje! Razpored bo ta-le: V nedeljo popoldne ob 3. uri prva pridiga, potem pete litanije. — Nato

prvo zborovanje pred cerkvijo. Go- voré: Deželni poslanec dr. Vinko Grego- rič, kurat Jožef Kalin iz Drežnice, ce- sarski svetnik Gustav Pirc, zastopnica ženstva gđc. Kat. Kirn, zastopnika Hr- vačev P. Fortunat Pintarič in gospod Vladimir Smolčič. Potem prosta bese- da vsakomur, kdor bo želel govoriti.

Zvečer v mraku sprevod z lučicami, pri katerem se bo pela nova protial- koholna himna, vrsteč se z godbo.

V ponedeljek zjutraj ob 7. uri druga pridiga (župnik Tomaž Ulbink), po- tem sveta maša (dr. Kovačič). — Nato drugo zborovanje, ki bo obenem ob- čni zbor »Svete vojske«.

Najprej poročilo osrednje Zveze. Na- govor predsednikov, poročilo tajnikovo in blagajnikovo. — Za tem poročila pokra- jinskih društev (podzvez): Štajersko, Koro- ško, Goriško, Tržaško, Hrvaško. Pri vsa- kem nagovoru predsednikov in poročilo taj- nikovo. — Potem drugi govori.

Po končanem skupnem zborovanju (ako ne že prejšnji večer po sprevodu) lo- čena zborovanja protialkoholnih zvez: du- hovniške, učiteljske in dijaške (bogoslavci, vseučilišniki in srednješolci).

V nedeljo bo zadnja sv. maša ob pol- dvanajstih, da bodo mogli tisti, ki bodo v nedeljo dopoldne na potu, biti še na Brezjah pri maši.

Na taboru bo igrala godba iz Selc. Sobojevniki, somišljeniki, vsi, ki ljubite dom in rod, — iz vseh krajev in koncev slovenske in hrvatske zemlje — na Brezje, na naš tabor!

Agitirajte za veliko udeležbo!

Okno v svet.

O pokojnem prestolonasledniku.

Iz Pariza poročajo: Vaš dopisnik je imel priliko govoriti z abbejem Le- blancem, generalnim vikarjem v Ver- sailllu in sodelavcem msgr. Gibiera, škofa v Versailles. Leblanc je bil leto za letom gost nadvojvode Franca Ferdi- nanda na njegovih gradovih. Leblanc je izpovedal sledeče: Pričakoval sem letos Njeg. ces. Visokost nadvojvoda Franca Ferdinanda kot gosta v Versail- lu. Pretekli mesec, ko sem bil zadnji- krat pri njem, se je izrazil, da name- rava priti za daljši čas v Pariz s svoji- mi otroci, da bi jim spričo zgodovin- skih spomenikov omogočil v gotovi me- ri še enkrat doživeti francosko zgodo- vino. Kako zelo se je prestolonaslednik bavil z vzgojo svojih otrok, je splošno znano. — Abbe Leblanc je nadalje go- voril o religioznosti nadvojvode in nje- gove soproge, ki sta vero resno pojmo- vala. Skliceval se je pri tem na razna pisma. Potem je opisoval politično in vojaško delovanje prestolonaslednika ter dejal, da se pokojnemu prestolona- sledniku dela velika krivica, ako se mi- sli, da se je bavil samo z vojaškimi na- črti. Nasprotno, bil je važen faktor za vzdrževanje mednarodnega miru. Ako se je svoječasno zavzel za aneksijo Bosne in Hercegovine, je potem tudi vse storil, da je zadržal vojne konflik- te. »Mi smo,« je pokojni prestolonasled- nik sam priznal, »prestali zelo težaven in za evropski mir nevaren trenutek. Za to zahvaljujemo Boga. Cesar in jaz sva ustavila gibanje, ki je grozilo z voj- no, po načelu: Ako hočeš mir, bodi za vojno pripravljen.« Franc Ferdinand je seveda hotel močne Avstrije in na tem tudi temelji njegov trud za reorganiza- cijo armade in mornarice, za poveča- nje puljske vojne luke itd. Končno je abbe Leblanc povedal še nekaj doživlja-jev iz svojega občevanja z otroci nad- vojvode, ter pokazal tudi nekatera pis- ma, ki jih je od njih prejel. Nadvojvo- dovi otroci Maks, Ernst in Zofija govore v teh pismih o učenju in šoli, o igra- cah, ki so jih dobili od svojega očeta. »Star- ši so tako dobri,« piše mala Zofija v ne- kem pismu, v katerem opisuje z otro- škimi veseljem, kako ji je ljubi papa do- roval malega konja ob neki slovesni priliki. »Da, da, bili so tako dobri,« je sklenil abbe Leblanc svoj pogovor, sklo- nil glavo nad pismom in se zjokal ka- kor otrok.

DEŽELNOZBORSKE VOLITVE V ISTRI.

Trst. Pri včerajšnjih deželnozbor- skih volitvah iz skupine mest in trgov- sta bila izvoljena v pazinskem voliv- nem okraju dr. Kurelič in v Voloskem dr. Červar, oba kandidata političnega društva za Hrvate in Slovence v Istri. V devetih italijanskih volilnih okrajih so bili izvoljeni italijanski liberalci.

MILIJON DOLARJEV ZA ZDRAV- LJENJE RAKA IN JETIKE.

London. Iz New Yorka poročajo, da je tovarnar avtomobilov in milijo- nar Henry Ford daroval milijon dolar-jev za zdravljenje raka in jetike. S tem denarjem se bo zgradil preizkuševalni laboratorij in bolnišnica. Laboratorij bo služil edino-le proučevanju metode za ozdravljenje obeh bolezni.

V ALBANIJI VSE ZOPET V PLAMENU. — EPIRCI SO SE ZOPET UPRLI.

Drač. Bruno Astrori poroča od tu: Miriditi, ki so došli v Drač za obrambo mesta, plenijo. Nek kmet je štiri Miridite, katere je zalotil pri kraji, ustrelil kar zapovrstjo. Krojo je zavzel Ahmed Matki, ki je v zvezi tako s knezom kakor z vstaši. Najhujše pa je, da so se zopet vzdignili Epirci, kateri so z več topovi zavzeli Humedico, Labovo, Hundkuči in Kodro, pol ure stran od Tepelanija. Epirci korakajo proti Valoni. Nek višji albanski minister je dejal: »Albanije je konec!« V Valoni je proglašeno obsedno stanje.

Drač. Prenek Bib Doda je bil poražen ter se je umaknil do Išmi. Velik del njegovih ljudi se sploh ne bori proti upornikom, ampak samo ropa.

Rim. Korespondenca Stefani poroča, da se je Prenek Bib Doda umaknil nazaj proti Lešu ter razpustil svoje čete.

Izdajatelj Fran Ullreich, Dunaj. — Odgovorni urednik Miha Moškerc. — Tisk Katoliške Tiskarne.

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven spadajočih potrebščin.

F. Meršol LJUBLJANA
Mestni trg 18.

Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izbor vezenin, čipk, rokavov, nogav, otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov, žepnih robov, ovrtnikov, zavratnic, volne, bombaža, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov in vsakovrstnih drugih risb.

KUČ

Zdravniško priporočano **kritvoroče vino, daje moč in zdravje.**

Vzorec 4 steklenice 5 kg franko po poštne povzetju K 4-80.

Edina **BR. NOVAKOVIČ**

veletrgovina vina, vermuta, marsale, malage, konjaka, žganja itd. **LJUBLJANA.**

Sladni čaj-zajtrk!

Krill 50% prihranka in okusen zajtrk, južina! doseže oni, ki namesto kave, čaja, kakaa, sladke kave, pijejo sladni čaj. Ako se ga uporablja pri dojenčkih namesto moka za otroke, so otroške bolezni manj nevarne. — Je za polovico cenejši. Dr. pl. Trnkóczyjev sladni čaj ima ime Sladni čaj. Je vedno bolj priljubljen. Povsod 1/4 kg zavoj 60 vin. Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev lekarnar Trnkóczy v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih osem otrok zredil s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: lekarnar Trnkóczy: Schönbrunnerstrasse šte. 109, Josefstädterstrasse šte. 25, Radetzkyplatz šte. 4. V Gradcu: Sackstrasse šte. 4. Priporočljiv zlasti za one, ki se čutijo bolne, slabe. Za resničnost tega naznanila jamči tukaj navedenih trditev Trnkóczyjevih, istotako ugodne sodbe zavezanca vrednih oseb.

A. & E. SKABERNÉ, Mestni trg šte. 10

Velika zaloga manufakturnega blaga, različno suknjo za moške obleke, volneno blago, kakor ševisjoti, popelin, delen, itd. za ženske obleke. — Perilno blago, cefirji, kambriki, batisti v bogati izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kakovostih in širinah; potrebšine za krojače in šivilje. Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti v volnenih in svilnenih robcih in šalih. Namizni prtji, servijeti in brisalke iz platna in damasta. **Priznana nizke cene!**

Tovarne za asbestskrilj „ZENIT“

družbe z om. zavezo, Mor. žumberk dobavljajo najboljši in najcenejši

krovski material

Razširjajte med delavstvom Vaše glasilo
„Našo Moč“.

Lekarna „Pri kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc
Ljubljana, Rimska cesta šte. 24.

Priporočajo se sledeča zdravila:
Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kaplje za želodec, izvrstno, krepljeno in slast do jedi pospešujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kaplje zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Pospalni prašek, proti oginjanju otrok in proti potanju nog, skatlica 50 v.
Ribje olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodij, za odstranitev kurjih oces in trde kože, steklenica 70 v.
„Sladin“ za otroke, skatla 60 v.
Tinktura za želodec, odvajalno in želodec krepljeno sredstvo, steklenica 20 v.
Tropček sok, izvrsten pripomoček proti kašlju, steklenica 1 krono.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 v in 4 krono 80 v.

Največja in najstarejša
tovarna lončenih peči in
raznih lončenih izdelkov
Avđust Drelse, Ljubljana

— Mnogokrat odlikovana. —

Priporočajo se slavnemu občinstvu in prečistiti duhovščini v naročila na **štedilna ognjišča in peči**

preproste in najfinejše, izvršene v poljubnih modernih barvah in vzorcih najbolj strokovnjaški, solidno in trpežno po najnižjih cenah. Župniščem, samostanom in šolam dovoljujem znaten popust. Ilustrirani ceniki so na razpolago.

Varstvena znamka.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica 9

priporočata svojo največjo zalogo izgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke.

Novosti v konfekciji za dame.

Solidno izdelane

dežnike in solnčnike

priporočajo

po najnižjih cenah

L. Mikusch, Ljubljana,
Mestni trg št. 15.

IVAN JAX in SIN v Ljubljani,
Dunajska cesta 17

priporočajo svojo bogato zalogo raznovrstnih

voznih koles in šivalnih strojev

— za rodbino in obrt. —

Peter Kozina & Ko.

Tovarna čevljev v Trzinu, Gorenjsko.

Najmodernejšo podjetje monarhije.

Otvoril sem lastno prodajalno

Na drobno v Ljubljani Na debelo

Breg šte. 20 (Cojzova hiša).

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini

Janko Češnik

(Pri Češniku) LJUBLJANA

Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica

v kateri dobite vedno v veliki izbiri najnovejše blago za ženska in moška oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva.

Svoji k svojim!

A. LUKIČ

Ljubljana, Pred Skofijo št. 19.

Konfekcijska trgovina

za dame, gospode, dečke in deklice se najtopleje priporočajo.

Najboljša, naisigurnejša prilika za štedenje!

Ljudska Posojilnica

registrirana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6

prilijče, v lastni hiši, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge in vloge v tekočem računu, za katere jamčijo ne samo njeni zadružniki, temveč tudi

cela dežela Kranjska

in jih obrestuje po

4 3/4 0/0

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsakih vloženih 100 kron čistih obresti 4.75 kron na leto. Stanje vlog je bilo koncem marca 1913 čez 22 milijonov kron. Za nalaganje po pošti so poštnohramnične položnice brezplačno na razpolago.

Načelstvo.